

Sisällys

Kasvu, luova tuho ja tuloerot tulojakauman oikeanpuoleisessa päässä	1
Pankkien ja tuotannollisten yritysten julkinen rahoitus kriisiaikoina	2
Kuka luottaa pankkeihin?	5

Päätoimittaja tutkimuspäällikkö
Jouko Vilmunen
Rahapolitiikka- ja tutkimusosasto
Tutkimusyksikkö
research@bof.fi
www.suomenpankki.fi/fi/tutkimus

Suomen Pankki
PL 160
00101 Helsinki
Puhelin 010 8311

Tutkimuspäällikkö (BOFIT)
Iikka Korhonen
www.bof.fi/bofit

ISSN 1796-9131 (verkojulkaisu)

Kasvu, luova tuho ja tuloerot tulojakauman oikeanpuoleisessa päässä

Yksi Thomas Pikettyn kirjan *Capital in the 21st Century* julkistamisen seurauksista on, että tulojen ja varallisuuden epätasaista jakaantumista koskevat kysymykset ovat nyt varsin keskeisesti esillä makrotaloustieteellisessä tutkimuksessa. Tilastoista ilmenee selvästi, että yli 30:n viime vuoden aikana tuloerot erityisesti ylimmässä tuloluokassa ovat kasvaneet voimakkaasti joissakin maissa, kuten esimerkiksi Yhdysvalloissa.¹ Maiden välillä puolestaan on eroja. Ranskassa ja Japanissa vastaavat tuloerot ovat kasvaneet vain vähän. Kysymys kuuluukin, mitkä taloudelliset tekijät voisivat selittää maiden välillä nähtyä erilaista kehitystä.

Vastausta etsittäessä kannattaa huomata, että tulo- (tai varallisuus-)jakauman ylempi pää noudattaa potenssilakia, esimerkiksi Pareto-jakaumaa, jossa $\Pr \{tulot > y\} = (y/y_0)^{-\xi}$. Kuten Jones ja Kim selittävät, intuitiivisesti arvioiden kyse on siitä, että tulojen epätasainen jakaantuminen on luonteeltaan fraktaalinen. Periaatteessa vastaus kaikkiin seuraaviin kysymyksiin on sama. Mikä osuus 10:tä prosenttia tulonsaajista edustavan ylimmän tuloluokan tuloista keskittyy suurituloisimmalle 1 prosentille? Mikä osuus 1:tä prosenttia tulonsaajista edustavan ylimmän tuloluokan tuloista keskittyy suurituloisimmalle 0,1 prosentille? Mikä osuus 0,1:tä prosenttia tulonsaajista edustavan ylimmän tuloluokan tuloista keskittyy suurituloisimmalle 0,01 prosentille? Vastaus kaikkiin näihin kysymyksiin löytyy Pareto-jakauman parametrin ξ varsin yksinkertaisesta funktiosta. Tarkemmin sanoen olkoon $\eta = 1/\xi$, jolloin ylimmän prosenttipisteen p tulo-osuus saadaan lausekkeesta $(100/p)^{\eta-1}$. Vastaus on siten $10^{\eta-1}$, joka kuvaa hyvin Pareto-jakauman mukaista fraktaalirakennetta. On myös huomattava, että jos tarkoituksena on selittää p :tä prosenttia tulonsaajista edustavan ylimmän tuloluokan tuloista suurituloisimmalle $0,1p$ prosentille kertyvässä osuudessa havaittua kasvua, on lisäksi pystyttävä selittämään, miksi Pareto-parametri η on muuttunut.

Mikä taloudellinen mekanismi voisi olla Pareto-parametrin muutosten taustalla? Tavanomainen selitys on, että kyseessä on osaamiseen liittyvä tekninen muutos. Kuten Jones ja Kim² kuitenkin osoittavat, tämä selitys on epätäydellinen, koska osaamiseen liittyvä tekninen muutos, joka kasvattaa osaamisen tuottoa, vain siirtää Pareto-jakaumaa oikealle muuttamatta Pareto-parametria. Selityksessä on sen sijaan hyödynnettävä hyvin tunnettua kiinteää suhdetta eksponentiaalisen kasvun ja Pareto-jakauman välillä.

¹ Ks. esim. kuvio 1 (s. 4) julkaisussa Jones ja Kim (2014) *A Schumpeterian Model of Top Income Inequality* (<http://web.stanford.edu/~chadj/>).

² Jones ja Kim (2014, s. 11).

Tarkemmin sanoen oletetaan, että kun henkilöstä ensin tulee huipputuloinen, hänen tulonsa ovat y_0 , minkä jälkeen tulot kasvavat vauhdilla μ niin kauan kuin henkilö pysyy huipputuloisena. Näin ollen x vuoden ”huipputuloisuuskokemuksen” jälkeen henkilön tulot ovat $y(x) = y_0 e^{\mu x}$. Huipputuloinen putoaa pois huipulta aikayksikköä kohden määritellyllä vakiotodennäköisyydellä δ (ns. Poisson-prosessi) ja korvautuu uudella ”onnekkaalla”, jonka lähtötulot ovat y_0 . Tällöin $x(y) = \frac{1}{\mu} \ln\left(\frac{y}{y_0}\right)$ kuvaa osuutta taloudessa olevista ihmisistä, joiden tulot ovat suuremmat kuin y . Kun korvautumisen oletetaan lisäksi noudattavan Poisson-prosessia, tietyn yksilön kokemus on eksponentiaalisesti jakautunut³, eli $\Pr\{\text{kokemus} > x\} = e^{-\delta x}$. Yksinkertainen laskutoimitus antaa tulokseksi $P\{\text{tulot} > y\} = P\{\text{kokemus} > x(y)\} = e^{-\delta x(y)} = (y/y_0)^{-\delta/\mu}$ eli Pareto-jakauman, jonka parametri on $\xi = \delta/\mu$. Intuitiivisesti arvioiden ylimmän tuloluokan tuloerot pienenevät, kun kuoleman todennäköisyys δ kasvaa tai huipputulojen kasvuvauhti μ hidastuu.

Kaiken kaikkiaan eksponentiaalisesti jakautuneessa ajassa toteutuva eksponentiaalinen kasvu tuottaa Pareto-jakauman. Onnekkautta ei kuitenkaan tule unohtaa: on mahdollista (aikayksikköä kohden), että toinen putoaa ylimmästä tuloluokasta, mutta toisesta tulee huipputuloinen. Tämä mielenkiintoinen kuvaus antaa aiheita pohtia, mikä kasvattaa tuloeroja ylimmässä tuloluokassa, ja ehkä yleisemmin, miksi tulot (ja varallisuus) jakaantuvat epätasaisesti. Todennäköistähän on, että suurituloisten tuloerojen kasvu on vauhdittanut suurta (suurinta?) osaa tuloerojen kasvusta yleensä. Ajattelemisen aiheita – ja lisää tutkimusta.

Jouko Vilmunen

Pankkien ja tuotannollisten yritysten julkinen rahoitus kriisiaikoina

Klassisessa teoksessaan ”The Debt-Deflation Theory of Great Depression” (*Econometrica*, lokakuu 1933 I(3), s. 337–357) Irving Fisher väitti, että rahoitukselliset tekijät, kuten lainanottajan nettovarallisuus, ovat merkityksellisiä suhdannevaihteluissa. Monet ekonomisit ovat sittemmin allekirjoittaneet tämän näkemyksen. Väite perustuu liiankin hyvin tunnettuun ajatukseen: hyödyntääkseen investointimahdollisuuksia yrittäjät joutuvat osittain turvautumaan ulkoiseen rahoitukseen. Lainanoton rajoitteena ovat kuitenkin yleensä agentuurikustannukset. Aggregaattitason sokki, joka jakaa varallisuutta uudelleen yrittäjiltä lainanantajille, vähentää kokonaisinvestointeja, koska se lisää ulkoisen rahoituksen tarvetta ja siten johtaa agentuurikustannusten nousuun. Tällainen sokki voi myös levitä

³ Lisäksi oletetaan, että tämä on kokemuksen stationaarinen jakauma myös huipputuloisten tapauksessa (ks. Jones ja Kim, 2014, s. 14–15)

[Markus Haavio](#)

[Antti Ripatti](#)

[Tuomas Takalo](#)

edelleen, nimittäin jos investoinnit ovat nyt vähäiset, pääoma, tuotanto ja nettovarallisuus ovat yleensä vähäiset myös tulevaisuudessa.⁴

Ben Bernanke ja Mark Gertler⁵ jatkoivat tätä tutkimuslinjaa kehittämällä yleisen tasapainon mallin, jossa agentuurikustannukset syntyvät endogeenisesti. Kuten Carlstrom ja Fuerst (1997, s. 893) ovat huomauttaneet, tässä ei ole kyse vähäpätöisestä harjoituksesta, koska tällaiset agentuurikustannukset ovat olemassa vain ympäristössä, jossa Modiglianin ja Millerin teoreema ei päde. Yksi Bernanken ja Gertlerin tärkeimpiä oivalluksia on, että agentuurikustannusten on teoreettisesti mahdollista kiihdyttää tuottavuussokkien leviämistä. Kun Bernanke ja Gertler analysoivat agentuurikustannusten vaikutuksia kvalitatiivisesti suhdannevaihteluita kuvaavassa yleisen tasapainon mallissa, Carlstrom ja Fuerst (1997) laativat kalibroidun, laskettavissa olevan yleisen tasapainon mallin, jossa nämä vaikutukset otetaan huomioon ja kvantifioidaan.

Kun näissä aiemmissa tutkimuksissa keskityttiin yritysten taseisiin ja rahoituksen välittäjiä pidettiin jonkinlaisena verhona, makrotaloudellisiin malleihin on viime vuosina usein otettu mukaan pankkisektori.⁶ Monissa näissä uusissa makrotason pankkimalleissa on kuitenkin etäännytty yritysten taseista. Kiinnostavassa tutkimuksessaan "Saving Wall Street or Main Street" (Pankkien ja tuotannollisten yritysten julkinen rahoitus kriisiaikoina), joka äskettäin julkistettiin Suomen Pankin keskustelualoitteena nro 12/2016, Haavio, Ripatti ja Takalo laajentavat alan kirjallisuutta konstruoimalla dynaamisen stokastisen yleisen tasapainon mallin, jolla on mahdollista analysoida samanaikaisesti sekä pankkien että yritysten taseiden makrotaloudellisia vaikutuksia. Mallikehikko perustuu rahoituksen välittymistä koskevaan Holmströmin ja Tirolen (1997) malliin.⁷ Kuten kirjoittajat huomauttavat (s. 2), Holmströmin ja Tirolen (1997) malliin perustuvissa dynaamisissa stokastisissa yleisen tasapainon malleissa yrittäjät ja pankit voivat rahoittaa sijoituksiaan käyttämällä ulkoisia rahoituslähteitä, mutta tällainen velkarahoitus luo moraalikatkon liittyviä ongelmia. Niinpä pankeilta ja yrittäjiltä edellytetään riittävän suuria omia panostuksia – riskinottoa – projektien kannustimiksi. Tämä puolestaan merkitsee, että taloudessa olevan informoidun pääoman kokonaismäärä (pankkien ja yritysten pääomien summa) on ratkaiseva erilaisten sokkien leviämisen kannalta. Tässä mallikehikossa ei kuitenkaan suoraviivaisesti eroteta pankkipääoman kvantitatiivisia vaikutuksia yrityspääoman vastaavista vaikutuksista. Lisäksi talletuksia (tai lyhytaikaista velkaa) ei voida aidosti erottaa (ulkopuolisesta)

⁴ Carlstrom, C. – Fuerst, T. (1997) Agency Costs, Net Worth, and Business Fluctuations: A Computable General Equilibrium Analysis. *American Economic Review*, Vol 87, No 5, s. 893–910.

⁵ Bernanke, B. – Gertler, M. (1989) Agency Costs, Net Worth and Business Fluctuations. *American Economic Review*, Vol 79, No 1, s. 14–31.

⁶ Ks. esim. Gertler, M. – Karadi, P. (2011) A Model of Unconventional Monetary Policy. *Journal of Monetary Economics*, Vol 58, No 1, s. 17–34, ja Gertler, M. – Kiyotaki, N. (2010) Financial Intermediation and Credit Policy in Business Cycle Analysis. *Luku 7 teoksessa Benjamin Friedman ja Michael Woodford (toim.) Handbook of Monetary Economics, Volume 3.*

⁷ Holmström, B. – Tirole, J. (1997) Financial Intermediation, Loanable Funds and the Real Sector. *Quarterly Journal of Economics*, Vol 112, No 3, s. 663–691.

omasta pääomasta, koska Holmströmin ja Tirolen mekanismin sisältävät mallit edellyttävät täydellistä korrelaatiota pankin sijoitussalkussa.

Kirjoittajat laajentavat mallikehikkoaan Holmströmin ja Tirolen (1997) mallin pohjalta, jotta voivat ottaa huomioon pankkien ja yritysten pääomien samoin kuin pankkien oman pääoman ja pankkitalletusten erilliset roolit. Kirjoittajien mallissa (pankkien harjoittama) investointien valvonta on jatkuvaa siten, että mitä enemmän pankit panostavat kalliiseen valvontaan, sitä pienempi on yrittäjien yksityinen hyöty tuottamattomista projekteista ja sitä vähemmän pankit pystyvät antamaan lainaa. Näin ollen pankkien harjoittama investointien valvonta vaihtelee suhdannesyklin aikana siten, että sokkien leviämisen kannalta merkitystä ei ole yksinomaan informoidun pääoman kokonaismäärällä vaan myös sen koostumuksella. Kirjoittajat esittävät kiinnostavalla tavalla pankkien ja pankkiirien välisen eron: pankki on taseyhteisö pääomarakenteineen, mutta vain pankkiiri kohtaa kannustinongelman. Tämä mallinnusominaisuus on realistinen, ja se antaa kirjoittajille mahdollisuuden lieventää oletusta pankin täydellisestä korreloivasta sijoitussalkusta siten, että talletukset voidaan mielekkäästi erottaa pankin omasta pääomasta.

Kirjoittajat pyrkivät mallillaan analysoimaan ja vertaamaan talouden vakauttamisen näkökulmasta pankkien pääomittamista ja suoraa julkista rahoitusta yrityksille kriisiaikoina. Keskeinen kysymys on: jos valtio päättää rahoituksen myöntämisestä yksityiselle sektorille, miten tämä rahoitus tulee kohdentaa pankeille ja yrityksille? Kirjoittajat eivät vastaa heti, vaan esittävät joukon mielenkiintoisia mallinnustuloksia. Ensinnäkin tasapainotilanteessa pankkien pääoma on niukkaa siinä mielessä, että pankkipääoman suhde yrityspääomaan on pienempi kuin mitä tarvittaisiin investointien ja tuotannon maksimoimiseen. Toiseksi muutos pankkien pääomissa vaikuttaa kokonaisinvestointeihin enemmän kuin vastaava muutos yritysten pääomissa. Kolmanneksi pankkien pääomat ovat haavoittuvaisempia aggregaattitason investointisokeille kuin yritysten pääomat. Yritysten pääomiin verrattuna pankkien pääomat ovat siten tärkeämpiä investointisokkien leviämisessä ja makrotalouden dynamiikassa.

Tekemänsä analyysin pohjalta kirjoittajat esittävät julkisen rahoituksen nokkimisjärjestyksen: valtion tulisi ensin pääomittaa pankkeja, mutta jos julkiset ohjelmat ovat riittävän laaja-alaisia, rahoitusta tulisi myöntää myös yrityksille. Perusteluna on, että koska pankkien pääomat ovat tärkeämpiä makrotalouden dynamiikan kannalta, pankkien pääomittaminen on tehokkaampi keino talouden vakauttamiseen kuin suora julkinen rahoitus yrityksille. Tämä pitää paikkansa erityisesti silloin, kun julkisten ohjelmien koko on enintään kohtuullinen. Pääomittamisella on nimittäin suuri suhteellinen vaikutus pankkien sokkipuskureihin, kun otetaan huomioon pankkipääoman niukkuus ja pankkien merkittävä velkaantuminen. Pankkipääoman niukkuuden takia julkinen rahoitus vaikuttaa kuitenkin myös epäsuotuisasti kannustimiin, ja julkinen tuki pankeille vääristää taloutta enemmän. Punnitessaan yhteiskunnalle koituvia hyötyjä (vakauden lisääntyminen) ja kustannuksia (kannustimien heikkeneminen)

kirjoittajat pystyvät määrittelemään julkisen rahoituksen nokkimisjärjestyksen.

Tämä on tärkeä ja erittäin kiintoisa lisäys rahoituksen välittymisen ja makrotalouden välistä vuorovaikutusta koskevaan – jo olemassa olevaan ja vähitellen kasvavaan – kirjallisuuteen. Mallinnusinnovaatio, jonka avulla voidaan vertailla pankkien pääomien ja yritysten pääomien vaikutuksia aggregaattitason vaihteluihin, on erityisen mielenkiintoinen. Yhtä kiinnostava on tulos julkisen rahoituksen nokkimisjärjestyksestä, joka pankkien pääoman niukkuuden takia todella kiinnittää pankkien pääoman ja velkarahoituksen makrotalouden vakauttamispolitiikan ytimeen. Tutkimuksessa ei tietenkään sanota viimeistä sanaa rahoituksen välityksen merkityksestä makrotalouden vakauden suhteen, ja tämänsuuntainen lisätutkimus on siksi selvästikin perusteltua. Tarvitaan luotettavia, empiirisesti perusteltuja oletuksia ja mallinusratkaisuja. Tämän tutkimuksen anti on kuitenkin suuri.

Jouko Vilmunen

Kuka luottaa pankkeihin?

“Put not your trust in money, but put your money in trust”
– Oliver Wendell Holmes, Sr.

[Zuzana Fungáčová](#)

Vuoden 2008 finanssikriisi antoi muistutuksen siitä, miten merkittävässä roolissa hyvin toimivat pankit ovat talouskasvun kannalta. Samalla korostui, miten tärkeää on taloudellisten toimijoiden luottamus pankkeja kohtaan. Viranomaiset ovat pyrkineet ylläpitämään tätä luottamusta ongelmallisina aikoina esimerkiksi tarjoamalla pankeille likviditeettiä ja varmistamalla, että käytössä on vahvat talletusvakuutusjärjestelmät talletuspaon torjumiseksi ja rahoitusmarkkinoiden vakauden turvaamiseksi.

Luottamus pankkeihin on kuitenkin tärkeää myös ongelmattomina aikoina. Se edistää rahoituspalvelujen saatavuuden laajaa peittoa sekä rahoitusmarkkinoiden vakautta ja näin ollen tukee osaltaan talouskasvua. Ilman luottamusta pankit eivät kykene houkuttelemaan tallettajia tai löytämään kotitalouksia, jotka voivat antaa varojaan lainaksi yritys- ja asuntolainojen rahoittamiseen. Luottamus pankkeihin on yksinkertaisesti perustavanlaatuisen osa hyvin toimivaa taloutta. Pankkeja kohtaan tunnettuun luottamukseen vaikuttavista tekijöistä on kirjoitettu yllättävän vähän. Ainoastaan muutamassa empiirisessä tutkimuksessa tarkastellaan pankkeja kohtaan tunnettua luottamusta yksittäisessä maassa (Yhdysvaltojen osalta Sapienza ja Zingales, 2012; Espanjan osalta Carbo-Valverde, Maqui-Lopez ja Rodriguez-Fernandez, 2013; Alankomaiden osalta Jansen, Mosch ja van der Cruisjen, 2014 sekä Itävallan osalta Knell ja Stix, 2015). Näissä tutkimuksissa tutkitaan erityisesti luottamuksen kehittymistä kriisien aikoina.

Tuore tutkimus (Zuzana Fungáčová, Iftekhar Hasan ja Laurent Weill, *Trust in banks*, BOFIT Discussion Paper 7/2016) on

ensimmäinen yritys tutkia pankkeja kohtaan tunnetun luottamuksen tasoa ja sitä määrittäviä tekijöitä useita maita kattavan aineiston avulla. Kysymyksen käsittelyssä hyödynnetään World Values Survey -kyselyn tuoreimpia tuloksia. Niihin sisältyy tietoa pankkeja kohtaan tunnetusta luottamuksesta 52 maassa vuosina 2010–2014. World Values Survey on kysely, jota on tehty säännöllisesti vuodesta 1981 lähtien, ja nyt viimeisellä kierroksellaan se sisälsi kysymyksen luottamuksesta pankkeja kohtaan (Taulukko 1). Tämän lisäyksen ansiosta oli mahdollista tutkia, miten yksilölliset ja maakohtaiset ominaispiirteet vaikuttavat luottamukseen pankkeja kohtaan.

Jotta pankkeja kohtaan tunnettua luottamusta voisi ymmärtää paremmin, aluksi esitetään laaja analyysi, joka lähtee liikkeelle pankkeja kohtaan tunnetun luottamuksen maakohtaisesta analyysistä. Tutkimuksessa esitellään pankkeihin eri maissa kohdistuvan luottamuksen tasoa ja sen eroja maittain. Lisäksi tutkitaan pankkeja kohtaan tunnettuun luottamukseen yksilötasolla vaikuttavia tekijöitä ja arvioidaan sosiodemografisten tekijöiden, kuten sukupuolen, tulojen, koulutuksen ja tietolähteiden käytettävyyden, vaikutusta. World Values Surveyn ainutlaatuisista tietoa hyödynnetään tutkimalla, miten yksilöllisistä arvoista uskonnolliset, poliittiset ja taloudelliset arvot vaikuttavat pankkeja kohtaan tunnettuun luottamukseen. Analyysia täydennetään tutkimalla, mikä määrittää suhteellista luottamusta pankkeihin. Tällä tarkoitetaan eroa luottamuksessa yhtäältä pankkeja ja toisaalta muita instituutioita kohtaan. Tarkoituksena on arvioida, vaikuttavatko tietyt potentiaaliset muuttujat erityisesti pankkeihin, vai ylipäätään muihinkin instituutioihin, kohdistuvaan luottamukseen.

Tutkimus liittyy kolmeen nykykirjallisuuden haaraan ja alkaa rahoitusmarkkinoiden vakautta käsittelevästä kirjallisuudesta. Luottamuksen puute pankkeja kohtaan on yleinen talletuspakojen syy, ja siten luottamukseen vaikuttavat tekijät ovat pankkeja valvovien viranomaisten näkökulmasta hyvin kiinnostavia. Luottamus pankkeihin kuitenkin ruokkii rahoitusmarkkinoiden vakautta myös laajentamalla rahoituspalvelujen saatavuuden peittoa (*financial inclusion*), sillä laaja virallisten rahoituspalvelujen käyttö luo pankeille vakaan talletusperustan vaikeita aikoja silmällä pitäen (Han ja Melecky, 2013).

Toinen analyysiin liittyvä kirjallisuuden haara on luottamuksen merkitys taloudessa. Analyysi laajennetaan henkilöiden väliseen luottamukseen (Alesina ja La Ferrara, 2002; Bjornskov, 2006) sekä instituutioihin kohdistuvaan luottamukseen (Clausen, Kraay ja Nyiri, 2011; Stevenson ja Wolfers, 2011) vaikuttavien tekijöiden tutkimuksesta pankkeihin kohdistuvan luottamuksen tutkimukseen, jotta ymmärrettäisiin paremmin tätä taloudellisen luottamuksen ulottuvuutta. Lisäksi pohditaan, poikkeavatko pankkeihin kohdistuvan luottamuksen taustatekijät mahdollisesti jollain tavoin muista luottamuksen ulottuvuuksista.

Kolmas relevantti kirjallisuuden haara liittyy keskusteluun uskonnon merkityksestä taloudellisissa ilmiöissä. Barron ja McClearyn (2002) myötä on syntynyt runsaasti kirjallisuutta uskonnon vaikutuksesta talouteen asenteisiin (Guiso, Sapienza ja Zingales, 2003; Kumar, Page ja Spalt, 2011). Uskonnon rooli suuria organisaatioita kohtaan tunnetussa luottamuksessa (La Porta ym.

1997) sekä eri uskontojen erilaiset näkemykset korkojen perimisestä korostavat uskonnollisten arvojen potentiaalista vaikutusta pankkeja kohtaan tunnettuun luottamukseen. Analyysi tuo lisäulottuvuuden myös laajempaan kysymykseen: millainen vaikuttaja on kulttuuri talouskasvun kannalta (Landes, 1998).

Analyysin tulokset osoittavat, että sosiodemografiset tekijät sekä uskonnolliset, poliittiset ja taloudelliset arvot vaikuttavat yksilötasolla pankkeja kohtaan tunnettuun luottamukseen. Naiset luottavat pankkeihin enemmän kuin miehet, ja luottamus pankkeja kohtaan yleisesti ottaen kasvaa tulojen, iän ja koulutustason mukana. Eri tiedonvälityskanavilla on erilaisia vaikutuksia pankkeja kohtaan tunnettuun luottamukseen: erityisesti television käytettävyydellä on positiivinen ja Internetin käytettävyydellä negatiivinen vaikutus. Tutkimuksessa löydettiin näyttöä siitä, että uskonnollisia arvoja tunnustavilla henkilöillä on suurempi luottamus pankkeihin ja että luottamus pankkeja kohtaan vaihtelee eri uskontokuntien välillä. Hindut luottavat pankkeihin enemmän kuin protestantit, kun taas katolilaiset ja ortodoksiset kristityt luottavat yleisesti pankkeihin vähemmän kuin protestantit. Lisäksi poliittiset arvot, jotka liittyvät varallisuuden merkitykseen ja yhteiskunnan auttamiseen, edistävät luottamusta pankkeihin. Markkinamyönteisesti suuntautuneet henkilöt osoittavat erityisen suurta luottamusta pankkeja kohtaan. Havaintojen mukaan myös toisiin ihmisiin luottavaisemmin suhtautuvat henkilöt luottavat enemmän myös pankkeihin. Maakohtaisessa tarkastelussa löytyi näyttöä siitä, että finanssikriisi murentaa luottamusta pankkeja kohtaan.

Pankkeja kohtaan tunnetun luottamuksen taustatekijöiden ymmärtäminen on ensiarvoisen tärkeää rahoitusmarkkinoiden vakautta tukevan politiikan suunnittelussa. Viranomaisten, jotka pyrkivät lisäämään luottamusta pankkeja kohtaan, on torjuttava finanssikriisejä, mutta samalla niiden on syytä ymmärtää, että talletussuojajärjestelmillä ja pankkikeskittymillä ei sinänsä ole merkittävää roolia tämän luottamuksen rakentamisessa. Koska markkinamyönteisten taloudellisten arvojen edistäminen lisää luottamusta pankkeja kohtaan, viranomaisten tulisi edistää kyseisiä arvoja vaikuttaakseen tähän luottamuksen ulottuvuuteen.

Zuzana Fungáčová

Taulukko 1. Luottamus pankkeihin maittain

Kuvaileva tilastoanalyysi pankkeja kohtaan tunnetusta luottamuksesta maittain.

Maa	Keskiarvo	Keskihajonta	Havainnot	Maa	Keskiarvo	Keskihajonta	Havainnot
Algeria	2.38	1.04	1001	New Zealand	2.66	0.74	781
Armenia	2.60	0.95	1031	Nigeria	2.94	0.91	1759
Australia	2.34	0.80	1448	Pakistan	2.77	0.99	1148
Azerbaidjan	2.64	0.98	1002	Palestine	2.15	0.91	926
Belarus	2.50	0.86	1519	Peru	2.25	0.91	1164
Chile	2.18	0.84	980	Philippines	3.00	0.80	1200
China	3.05	0.62	1975	Poland	2.37	0.75	894
Colombia	2.49	0.98	1496	Qatar	2.71	0.94	1045
Cyprus	2.72	0.87	990	Romania	2.23	0.90	1428
Ecuador	2.43	0.90	1201	Russia	2.23	0.87	2329
Egypt	2.53	1.02	1510	Rwanda	2.76	0.78	1527
Estonia	2.72	0.77	1506	Singapore	2.91	0.68	1971
Germany	1.96	0.80	2011	Slovenia	2.30	0.72	1041
Ghana	3.15	0.84	1552	South Korea	2.86	0.74	1197
Iraq	2.61	0.90	1090	Spain	1.77	0.75	1162
Japan	2.69	0.67	2158	Sweden	2.54	0.81	1185
Jordan	2.33	0.90	1135	Taiwan	2.91	0.58	1158
Kazakhstan	2.54	0.87	1500	Trinidad	2.54	0.86	962
Kuwait	2.75	1.03	1221	Tunisia	2.23	1.01	1026
Kyrgyzstan	2.81	0.92	1493	Turkey	2.25	0.97	1540
Lebanon	2.46	0.97	1144	Ukraine	2.09	0.82	1500
Libya	2.85	1.05	1977	USA	2.33	0.74	2177
Malaysia	3.03	0.75	1299	Uruguay	2.49	0.91	911
Mexico	2.40	0.97	1993	Uzbekistan	3.24	0.89	1398
Morocco	2.66	0.99	1078	Yemen	2.25	0.97	657
Netherlands	2.09	0.70	1796	Zimbabwe	2.90	0.91	1500

Avoimia tutkimusseminaareja

Suomen Pankin tutkimusyksikön tutkimusseminaarit pidetään torstaisin klo 10:30–12:00 (ellei toisin ilmoiteta).

Seminaariohjelma ja tietoja ilmoittautumisesta on luettavissa verkkosivulta <http://www.suomenpankki.fi/fi/tutkimus/konferenssit/tutkimusseminaarit>.

Avoimia BOFIT-seminaareja

Siirtymätalouteen liittyvät BOFIT-seminaarit pidetään tiistaisin klo 10:30 (ellei toisin ilmoiteta). Ohjelma ja lisätietoja: <http://www.suomenpankki.fi/bofit/tutkimus/seminaarit/Pages/default.aspx>

Tuoreita Suomen Pankin tutkimusjulkaisuja

Suomen Pankin keskustelualoitteita

<http://www.suomenpankki.fi/fi/julkaisut/tutkimukset/keskustelualoitteet/Pages/default.aspx>

tai julkaisuarkistosta <https://helda.helsinki.fi/bof/handle/123456789/8>

Siirtymätalouksien tutkimuslaitoksen keskustelualoitteita (BOFIT Discussion Papers)

<http://www.suomenpankki.fi/bofit/tutkimus/tutkimusjulkaisut/dp/Pages/default.aspx>

tai julkaisuarkistosta <https://helda.helsinki.fi/bof/handle/123456789/9>

Ilmoituksia uusista julkaisuistamme tilattavissa

Suomen Pankin verkkosivulta

http://www.suomenpankki.fi/fi/julkaisut/sahkoisten_julkaisujen_tilaaminen/index.htm.

SSRN: http://hq.ssrn.com/Pub_Login.cfm?iacm=y.

RePec (keskuspankkitutkimuksesta) <http://lists.repec.org/mailman/listinfo/nep-cba>.